

دستور العمل

به کارگیری پژوهشگران نخبه و وظیفه و راهبری پروژه‌های جایگزین خدمت

مقدمه	۳
فصل اول. کلیات	۳
ماده ۱. هدف	۳
ماده ۲. منظورها	۳
ماده ۳. تعاریف و اختصارات:	۳
ماده ۴. تدابیر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی)	۴
ماده ۵. دامنه شمول	۵
فصل دوم. فرایند اجرایی و ضوابط حاکم بر آن	۵
ماده ۶. تشریح گردش کار مرتبط با پروژه‌های جایگزین خدمت:	۵
ماده ۷. نمودار گردش کار مرتبط با پروژه‌های جایگزین خدمت	۹
ماده ۸. شیوه ارزشیابی پروژه‌های جایگزین خدمت	۱۰
ماده ۹. شرایط عمومی نخبگان و استعدادهای برتر:	۱۲
فصل سوم. دستورهای هماهنگی	۱۳
ماده ۱۰. ملاحظات و نکات اجرایی مرتبط	۱۳

مقدمه

با عنایت به تاکیدات مکرر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله العالی) مبنی بر استفاده از مشمولان نخبه و استعداد‌های برتر در کارهای پژوهشی، چند سالی است که فرایند «پروژه‌های جایگزین خدمت» بیشتر در نهادها و سازمان‌های دفاعی در حال اجرا است. با هماهنگی‌های صورت گرفته و بر اساس قرارداد منعقد شده مابین وزارت کشور و ستاد کل نیروهای مسلح، از این پس وزارت کشور نیز می‌تواند از ظرفیت پژوهشی نخبه‌های وظیفه که توسط مرکز نخبگان ستاد کل نیروهای مسلح به این وزارتخانه معرفی می‌شوند، در راستای تأمین بخشی از نیازهای پژوهشی خود استفاده کند.

از اینرو با استفاده از تجارب قبلی و نیز با عنایت به اسناد بالا دستی، در دستورالعمل حاضر اهداف، منظورها، فرایندها و دستاوردهای موردنظر وزارت کشور برای بهره‌گیری هرچه بهتر و بیشتر از ظرفیت نخبگان و استعداد‌های برتر در کارهای پژوهشی تبیین می‌شود.

فصل اول. کلیات

ماده ۱. هدف

زمینه‌سازی برای تحقق تدابیر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا در زمینه مدیریت دانش و استفاده بهینه و حداکثری از ظرفیت علمی نخبگان، استعداد‌های برتر و محققان وظیفه جوان، کارآمد و تحصیل کرده در امر تحقیقات و نوآوری اولویت‌دار وزارت کشور جهت پاسخ به نیازهای پژوهشی در راستای انجام مأموریت‌ها.

ماده ۲. منظورها

۱. هدایت و استفاده از توان پژوهشی نخبگان، استعداد‌های برتر و محققان وظیفه در جهت برطرف کردن بخشی از نیازهای اولویت‌دار وزارت کشور، معاونت‌ها، استانداری‌ها و سازمان‌های تابعه؛
۲. عمق‌بخشی به مطالعات و پژوهش‌های نخبگان، استعداد‌های برتر و محققان وظیفه؛
۳. تسهیل و نظم‌بخشی به فرایند جذب، به‌کارگیری و ارزشیابی پروژه‌های تحقیقاتی نخبگان، استعداد‌های برتر و محققان وظیفه دارای تحصیلات تکمیلی؛
۴. جلوگیری از موازی‌کاری، پژوهش‌های تکراری و ایجاد هم‌افزایی بین پروژه‌های مختلف؛
۵. وحدت رویه در زمینه بررسی پروژه‌های تحقیقاتی و فعالیت‌های پژوهشی انجام‌گرفته توسط نخبگان، استعداد‌های برتر و محققان وظیفه؛

ماده ۳. تعاریف و اختصارات

الف. تعاریف:

۱) **نخبه وظیفه:** به مشمولان وظیفه دانش‌آموخته مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد، دکتری تخصصی و نیز دانش‌آموختگان سطح ۳ و ۴ حوزوی با توان علمی برجسته اطلاق می‌شود که براساس «آیین‌نامه شناسایی و احراز نخبگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی» نخبگی آنان از سوی بنیاد ملی نخبگان احراز شده و برای طرح سربازی (انجام خدمت علمی یا اجرای پروژه جایگزین خدمت) از طرف مرکز نخبگان ستاد کل نیروهای مسلح در اختیار وزارت کشور قرار می‌گیرند.

۲) **استعداد برتر وظیفه:** به مشمولان وظیفه دانش آموخته مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد، دکتری حرفه‌ای و دانشجویان مقطع تحصیلی دکترای تخصصی و نیز دانش آموختگان حوزه‌های علمی در سطح ۳ و ۴ دارای استعداد علمی برتر اطلاق می‌شود که براساس «آیین نامه شناسایی و پشتیبانی از دانش‌آموختگان برتر دانشگاهی» و «آیین نامه شناسایی و پشتیبانی از برگزیدگان حوزوی» مصوب بنیاد ملی نخبگان و شیوه‌نامه‌های مربوط، استعداد برتری آنها از سوی بنیاد ملی نخبگان احراز شده و برای طرح سربازی (انجام خدمت علمی یا اجرای پروژه جایگزین خدمت) از طرف مرکز نخبگان ستاد کل نیروهای مسلح در اختیار وزارت کشور قرار می‌گیرند.

۳) **کمیسیون ارزیابی پروژه‌های تحقیقاتی جایگزین خدمت:** این کمیسیون به ریاست رئیس مرکز مطالعات راهبردی و آموزش وزارت کشور جهت تصویب عنوان پروژه‌ها، اساتید راهنما، مشاور و داور و همچنین، رسیدگی به امور پروژه‌های خاصی که در چارچوب ارزیابی این شیوه‌نامه قرار نمی‌گیرند و نیز موارد اختلافی در جلسات دفاع نهایی پروژه‌های تحقیقاتی تشکیل می‌گردد. ترکیب اعضای این کمیسیون شامل نماینده معاونت‌های وزارت کشور، نماینده کاربر پژوهش، مدیر گروه پژوهشی مربوطه و دو نفر کارشناس مدعو بنا به صلاحدید رئیس کمیسیون می‌شود.

۴) **کاربر:** واحد سازمانی مشخصی است که از نتایج پروژه بهره‌برداری می‌کند. نتایج تحقیق باید در راستای مأموریت کاربر بوده و اجرایی شود. کاربر معمولاً فرد مطلع، متخصص و تام‌الاختیاری را برای نظارت بر فرایند پروژه معرفی و در خاتمه کار، نتایج پروژه و قابلیت کاربست آن را تأیید می‌کند.

۵) **کاربست:** فراهم کردن زمینه‌های لازم و طراحی سازوکار مناسب برای استفاده بهینه از نتایج پروژه انجام شده در حیطه مأموریت‌های سازمانی.

ب. اختصارات:

- **مرکز مطالعات:** مرکز مطالعات راهبردی و آموزش وزارت کشور؛
- **کمیسیون:** کمیسیون ارزیابی پروژه‌های تحقیقاتی جایگزین خدمت؛
- **کاربر:** واحد به‌کارگیرنده نتایج پروژه تحقیقاتی؛ و
- **مجری:** نخبگان، استعداد‌های برتر و محققان وظیفه.

ماده ۴. تدابیر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی)

- پژوهش بایستی هم برای رسیدن به اوج قله علم و ایجاد مرجعیت علمی و هم باید برای حل مسائل جاری کشور باشد.
- سیاست علمی نظام، توجه به پرورش و شکوفایی استعدادها، تشویق خلاقیت و نوآوری علمی و تقویت امر پژوهش و بالا بردن توان علمی و فناوری کشور است.

- مضمولان وظیفه‌ای که دارای تحصیلات عالی هستند و یا در شمار نخبگان محسوب می‌شوند، نباید دوران خدمت اینها به معنی معطل ماندن این نیروهای باارزش و یا زده باشد. به‌طور حتم بایستی از توانایی‌های فکری و احیاناً تخصص آنان در بخش‌های مختلف ... استفاده شود.

ماده ۵. دامنه شمول

این دستورالعمل ناظر بر فرایند اجرای پروژه‌های تحقیقاتی جایگزین خدمت وزارت کشور (از زمان معرفی افراد متقاضی تا زمان اعلام خاتمه پروژه و اخذ پایان کار) بوده و مفاد آن در تمامی واحدهای وزارت کشور لازم‌الاجرا خواهد بود.

فصل دوم. فرایند اجرایی و ضوابط حاکم بر آن

ماده ۶. تشریح گردش کار مرتبط با پروژه‌های جایگزین خدمت

کل مراحل کار را می‌توان به چهار مرحله کلی «تعیین چارچوب و واگذاری»، «پژوهش و تدوین»، «ارزیابی و دفاع» و «ثبت و انجام کارهای تکمیلی» تقسیم کرده که در ادامه هر یک از این مراحل به تفصیل تشریح شده و ضوابط هر مرحله ذکر می‌گردد:

۱. گام‌ها و ضوابط مرتبط به مرحله تعیین چارچوب و واگذاری

- معرفی نخبه/ استعداد برتر به کاربر پژوهش: متقاضیان احراز شرایط شده توسط مرکز نخبگان ستاد کل نیروهای مسلح جهت انجام پروژه تحقیقاتی به‌عنوان جایگزین خدمت سربازی به مرکز مطالعات اعزام شده و سپس بر اساس شرایط عمومی و تحصیلی به واحدهای پژوهشی معرفی می‌شوند.

○ **تبصره ۱:** کاربران پژوهش مجاز نیستند افراد را رأساً و بدون معرفی از سوی مرکز مطالعات و سیر مراحل اداری، جهت انجام پروژه‌های جایگزین خدمت به‌کارگیری نمایند. در صورت به‌کارگیری بدون مجوز، هیچ اقدامی برای فرد متقاضی انجام نمی‌پذیرد.

○ **تبصره ۲:** کاربر پژوهش پس از دریافت مشخصات نخبه/ استعداد برتر اقدام به بررسی شرایط وی نموده و مقدمات مراحل بعدی فرایند را مهیا می‌کند.

- تدوین طرح تحقیق (پروپوزال): طرح تحقیق (پروپوزال) توسط متقاضی با راهنمایی اساتید راهنما و مشاور تدوین شده و توسط کاربر پژوهش بررسی و تأیید می‌شود.

○ **تبصره ۳:** به منظور ارتقای کیفیت طرح، احتمال دارد در این مرحله، طرح تحقیق بین متقاضی و اساتید رفت و برگشت‌های متعدد داشته باشد.

- پس از اخذ مجوز تدوین طرح تحقیق (پروپوزال)، مجری بایستی در تعامل با کاربر پژوهش و با هدایت استاد راهنما و مشاور بر مبنای نیازمندی کاربر، نسبت به تدوین طرح تحقیق اقدام کند. این مرحله نباید بیش از دو ماه کاری به طول بینجامد.

○ **تبصره ۴:** به‌هنگام تدوین طرح تحقیق (پروپوزال)، باید موضوع پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد یا دکتری مجری در سوابق پژوهشی وی ذکر شده و کنترل لازم از نظر عدم شباهت موضوع پایان‌نامه با موضوع پروژه تحقیقاتی صورت گیرد.

○ **تبصره ۵:** سقف واگذاری پروژه‌های کسر/جایگزین خدمت جهت استاد راهنمایی و مشاوره توسط اعضای هیئت علمی، حداکثر ۱۰ مورد به‌صورت هم‌زمان خواهد بود، لیکن واگذاری پروژه جهت داوری به‌صورت نامحدود قابل انجام است.

○ **تبصره ۶:** سقف واگذاری پروژه‌های جایگزین خدمت جهت استاد راهنمایی و مشاوره توسط افراد خبره غیرهیئت علمی، حداکثر ۴ مورد به‌صورت هم‌زمان خواهد بود، لیکن واگذاری پروژه جهت داوری به‌صورت نامحدود قابل انجام است.

○ **تبصره ۷:** چنانچه پس از گذشت ۲ ماه کاری، واگذاری یا عدم واگذاری پروژه از سوی کاربر پژوهش اعلام نشود، فرد معرفی‌شده بایستی مراتب را به‌صورت کتبی به مرکز مطالعات گزارش کرده تا موضوع پیگیری شود، در غیر این صورت، عواقب احتمالی برعهده فرد معرفی شده می‌باشد.

● پس از تهیه طرح تحقیق توسط مجری و تأیید آن توسط اساتید راهنما و مشاور، کاربر پژوهش بایستی ضمن هماهنگی با داور منتخب (که در جلسه تصویب عنوان پروژه در کمیسیون تعیین گردیده)، نماینده کاربر و نسبت به برگزاری جلسه دفاع از طرح تحقیق و تکمیل صورتجلسه برابر فرم شماره ۱ اقدام نماید.

● در جلسه دفاعیه این احتمال وجود دارد که تصویب طرح تحقیق مشروط به انجام اصلاحات گردد. در این صورت، مجری تا تأمین نظر اعضاء جلسه و اخذ تأییدیه انجام اصلاحات از داور منتخب، مبادرت به رفع ایرادها و اصلاح طرح تحقیق می‌کند. این مرحله نباید بیش از دو هفته به طول بیانجامد.

● در صورتی که طرح تحقیق ارائه شده در جلسه دفاعیه رد شود، کاربر پژوهش تنها یکبار مجاز است به مجری فرصت دهد تا نسبت به ارائه طرح تحقیق جدید اقدام و جلسه دفاعیه را مجدداً برگزار کند. این مرحله نباید بیش از یک ماه کاری به طول بینجامد. چنانچه طرح تحقیق مجدداً رد شود، کاربر پژوهش بایستی ظرف مدت یک هفته به‌صورت کتبی و با ارسال صورتجلسه جلسات دفاعیه برگزار شده، نسبت به اعلام عدم توانایی علمی مجری به معاونت پژوهش اقدام نماید.

● پس از برگزاری جلسه دفاعیه و تأیید طرح تحقیق تدوین شده، لازم است (۱) یک نسخه طرح تحقیق که به امضاء و تأیید حاضرین در جلسه و رئیس کاربر پژوهش رسیده است به همراه (۲) اصل صورتجلسه برگزاری دفاعیه (بدون خط خوردگی و لاک‌گرفتگی) و (۳) فایل متنی طرح تحقیق در قالب لوح فشرده به مرکز مطالعات ارسال تا پس از تأیید، اقدام لازم جهت طی سیر مراحل اداری ثبت در سامانه وظیفه عمومی فراجا صورت پذیرد. بدیهی است مسئولیت تأخیر در ارسال به‌موقع مدارک و در نتیجه ثبت با تأخیر در سامانه برعهده کاربر پژوهش است.

○ **تبصره ۸:** در طرح تحقیق ارائه شده در جلسه دفاعیه بایستی نسبت به ارائه زمان بندی انجام پروژه به ازای دریافت جایگزین خدمت و نیز ارزش گذاری خدمات پژوهشی (نخبگان برمبنای ۳۰۰۰ ساعت فعالیت) اقدام شود.

● واحدهای پژوهشی در اولین ارتباط با فرد متقاضی، از طریق بررسی مدارک تحصیلی، سوابق علمی، تخصص، علاقه فردی و... که میزان اقبال و شایستگی فرد را به پژوهش نشان می دهد و نیز شیوه انجام پروژهها، پذیرش یا عدم پذیرش وی را با ذکر دلایل، به صورت کتبی به مرکز مطالعات اعلام می نمایند. این مرحله نباید بیش از یک هفته به طول بینجامد.

● در صورت پذیرش فرد، مرکز مطالعات با برگزاری کارگاه های آموزشی از جمله روش تحقیق، چگونگی تدوین طرح تحقیق (پروپوزال) و آشنایی با رویکردهای راهبردی ج.ا.ایران نسبت به آماده سازی فرد متقاضی جهت تدوین طرح تحقیق اقدام می کند. کارگاه های فوق الذکر به صورت ماهیانه و بر اساس جدول زمان بندی توسط مرکز مطالعات برگزار خواهد شد.

● پس از مرحله آماده سازی، کاربر پژوهش با در نظر گرفتن رشته تحصیلی و سوابق متقاضی، (۱) عنوان پیشنهادی پروژه، (۲) استاد راهنمای پیشنهادی، (۳) استاد مشاور پیشنهادی (در صورت لزوم)، (۴) کاربر به-کارگیرنده (۵) گزارش شباهت سنجی عنوان از ایران داک را به صورت کتبی به مرکز مطالعات اعلام تا در کمیسیون طرح گردد.

● پس از وصول پیشنهاد کاربر پژوهش، موضوع در اولین جلسه کمیسیون طرح و نسبت به تصویب عنوان پیشنهادی، تصویب اساتید راهنما و مشاور پیشنهادی برابر ضوابط و مقررات و تعیین استاد داور اقدام لازم صورت پذیرفته و مجوز تدوین طرح تحقیق (پروپوزال) و برگزاری جلسه دفاع از آن صادر می گردد. بدیهی است در صورت عدم موافقت کمیسیون با عنوان پیشنهادی، مجدداً بایستی عنوان دیگری با رعایت تمام موارد یادشده، پیشنهاد گردد.

○ **تبصره ۹:** پروژه تعریف شده بایستی متناسب با نوع تسهیلات باشد، به گونه ای که حداقل ۳۰۰۰ ساعت فعالیت برای پروژه های جایگزین خدمت در نظر گرفته شود.

○ **تبصره ۱۰:** پروژه تعریف شده بایستی متناسب با رشته تحصیلی مجری و از موضوعات مورد نیاز وزارت کشور و در چارچوب طرح های اولویت دار واحدهای سازمانی وزارت کشور باشد.

○ **تبصره ۱۱:** واگذاری پروژه های غیرمرتبط با رشته تحصیلی تحت هر عنوان از قبیل ترجمه، کار آزمایشگاهی، فعالیت صنعتی و... ممنوع می باشد.

○ **تبصره ۱۲:** واگذاری یک پروژه تحقیقاتی کسر/جایگزین خدمت به صورت همزمان و اشتراکی به دو یا چند نفر ممنوع است، لیکن در موارد خاص مانند طراحی سامانه که نیازمند تخصص های چندگانه برای انجام پروژه خواهد بود، با رعایت مراحل و تفکیک شرح خدمات در طرح تحقیق (پروپوزال) و تأیید کمیسیون بلامانع می باشد.

○ **تبصره ۱۳:** داور منتخب که در جلسه تصویب عنوان پروژه در کمیسیون تعیین گردیده است، از ابتدای تصویب طرح تحقیق تا برگزاری دفاع نهایی ثابت بوده و تغییر آن تنها در صورت موافقت کتبی معاونت پژوهش امکان پذیر است.

۲. گام‌ها و ضوابط مرتبط به مرحله مربوط به تدوین

• تهیه گزارش باید توسط خود نخبه وظیفه یا استعداد برتر انجام شده و پس از تأیید استاد راهنما و مشاور، گزارش نهایی خود را به کاربر پژوهش تحویل دهد.

۳. گام‌ها و ضوابط مرتبط به مرحله ارزیابی و دفاع

• پس از اعلام خاتمه پروژه توسط مجری و تأیید آن توسط اساتید راهنما و مشاور، واحد پژوهشی بایستی به منظور صحت‌سنجی اصالت پروژه و ثبت دستاوردهای پژوهشی در سامانه جامع ارزیابی و انتشار مرکز مطالعات، فایل متنی نسخه نهایی پژوهش را به کارگروه ارزیابی و انتشار مرکز مطالعات ارسال نموده و تأییدیه ارزیابی شباهت‌سنجی دریافت نماید. شباهت‌سنجی با درصد تشابه کمتر از ۲۰ درصد مورد قبول بوده، و در موارد بین ۲۰-۳۵ درصد قابلیت اصلاح و ارائه مجدد را دارد، لیکن چنانچه بیش از ۳۵ درصد باشد، پروژه جهت تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف، به کمیسیون ارجاع می‌گردد.

• پس از دریافت نتیجه قبولی در شباهت‌سنجی، کاربر پژوهش بایستی ضمن هماهنگی با داور منتخب (که در جلسه تصویب عنوان پروژه در کمیسیون تعیین گردیده)، نماینده کاربر و نماینده حفا (ناظر) نسبت به برگزاری جلسه دفاع از پروژه اقدام نماید.

• اعضای جلسه در جلسه دفاعیه بایستی نسخه نهایی پژوهش را برابر شرح خدمات خواسته شده در طرح تحقیق (پروپوزال) ارزش‌گذاری نموده و چنانچه ارزش کار انجام شده توسط مجری در پروژه‌های جایگزین خدمت کمتر از ۳۰۰۰ ساعت فعالیت تشخیص داده شود، بایستی فعالیت پژوهشی مکمل برای جبران فعالیت بر مبنای بروندهای پژوهشی دانشگاه از قبیل: مقاله علمی-پژوهشی، کتاب، ترجمه و... تعریف گردد.

○ **تبصره ۱۴:** مدت زمان انجام پروژه جایگزین خدمت (از زمان تصویب عنوان طرح تحقیقاتی تا تاریخ

دفاع نهایی از پروژه) حداقل ۱۲ ماه (بدون احتساب دوره آموزش) و حداکثر ۲۴ ماه (با احتساب دوره آموزش) خواهد بود؛ بنابراین با در نظر گرفتن حداکثر ۳ ماه زمان مازاد برای انجام امور اداری ثبت و دریافت پروژه، پروژه‌های جایگزین خدمتی که بیش از ۲۴ ماه از زمان شروع به کار آنها گذشته است، مشمول تأخیر در انجام پروژه توسط مجری شده و با آنان برابر ضوابط و مقررات ابلاغی نظام وظیفه رفتار می‌گردد.

○ **تبصره ۱۵:** حداکثر زمان برای نگارش و تأیید طرح پژوهش نخبگان ۱ ماه بوده و این مدت زمان جزو

فرایند انجام پروژه تحقیقاتی محسوب می‌گردد. به تناسب سطح علمی پروژه و با تأیید کارفرما یا کاربر، مرحله تدوین طرح تحقیقاتی حداکثر تا ۲ ماه قابل افزایش می‌باشد.

○ **تبصره ۱۶:** در صورتی که نخبه وظیفه پس از ۲ ماه نتواند طرح تحقیقاتی خود را به تصویب رسانده و دفاع نماید، برای ایشان نامه «عدم کفایت علمی» صادر شده و در صورتی که از دو سازمان جداگانه نامه عدم کفایت دریافت کند، نخبگی وی ملغی و به خدمت عادی اعزام می‌گردد.

● در جلسه دفاعیه این احتمال وجود دارد که خاتمه پروژه مشروط به انجام اصلاحات گردد. در این صورت مجری تا تأمین نظر اعضاء جلسه و اخذ تأییدیه انجام اصلاحات از داور منتخب، مبادرت به رفع ایرادها و اصلاح گزارش نهایی پروژه می‌کند. این مرحله نباید بیش از یک ماه به طول بینجامد.

● در صورتی که پروژه ارائه شده در جلسه دفاعیه کمتر از حدنصاب مصوب (۳۰۰۰ ساعت فعالیت) ارزش‌گذاری گردد و مهلت قانونی (۲۴ ماه) برای انجام فعالیت‌های مکمل وجود نداشته باشد، کاربر پژوهش بایستی گزارش جلسه دفاعیه را با تمام مستندات و صورتجلسه دفاعیه جهت طرح در کمیسیون به معاونت پژوهش ارسال تا تصمیم‌گیری نهایی در مورد آن به عمل آید. این مرحله نباید بیش از دوهفته کاری به طول بینجامد.

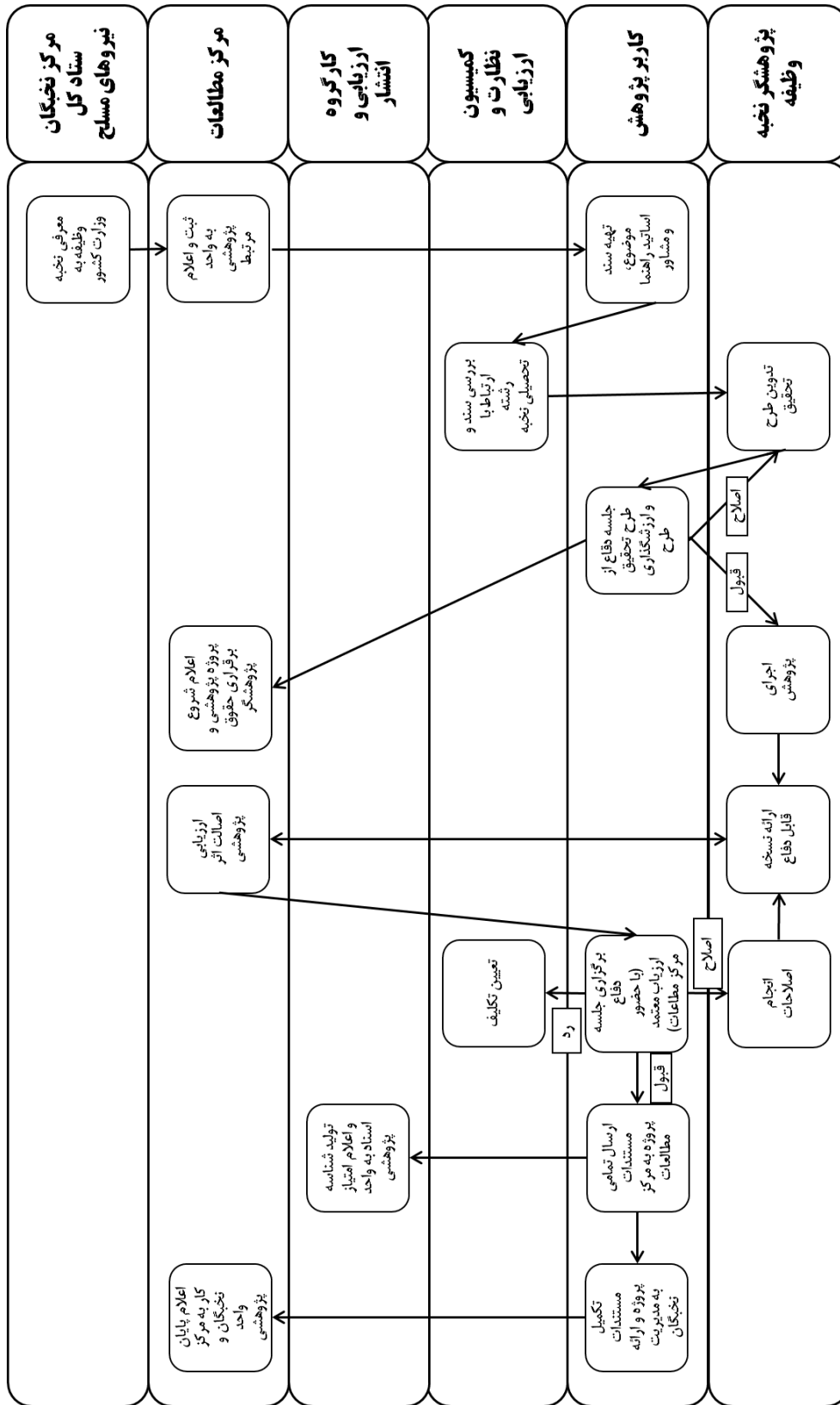
○ **تبصره ۱۷:** تأیید نهایی جایگزین خدمت پروژه‌های مبتنی بر طراحی و ساخت نرم افزار کاربردی، نیازمند تأییدیه فنی ارزیاب معتمد مورد تشخیص مرکز مطالعات است.

۴. گام‌ها و ضوابط مرتبط به ثبت و انجام کارهای تکمیلی

پس از برگزاری جلسه دفاعیه و تأیید پروژه، لازم است کاربر پژوهش فایل متنی دستاوردهای پژوهشی را به مرکز مطالعات ارسال و پس از اخذ شناسه یکتا و تعیین امتیازهای پژوهشی، کاربرگه ارزیابی دریافت نماید و سپس (۱) اصل صورتجلسه برگزاری دفاعیه (بدون خط خوردگی و لاک گرفتگی)، (۲) کاربرگه ارزیابی دستاوردهای پژوهشی، (۳) فایل متنی پروژه به همراه فایل متنی تمامی دستاوردهای پژوهشی در قالب لوح فشرده به مرکز مطالعات ارسال تا پس از تأیید نهایی، مراحل اداری ثبت پایان کار جایگزین خدمت و اعلام به مرکز نخبگان ستاد کل نیروهای مسلح انجام پذیرد. بدیهی است مسئولیت تأخیر در ارسال به‌موقع مدارک و در نتیجه ثبت با تأخیر در سامانه، برعهده کاربر پژوهش خواهد بود.

ماده ۷. نمودار گردش کار مرتبط با پروژه‌های جایگزین خدمت

بر اساس این دستورالعمل، نخبه وظیفه در چهار مرحله معرفی، تصویب عنوان، دفاع از پروپوزال و دفاع نهایی (با حضور ارزیاب معتمد مرکز مطالعات) با مرکز مطالعات تعامل خواهد داشت.

ماده ۸. شیوه ارزیابی پروژه‌های جایگزین خدمت

۱. عنوان پیشنهادی پروژه جایگزین خدمت توسط مجری و کاربر پروژه تهیه شده و در قالب نامه جهت بررسی و تصویب به مرکز مطالعات ارجاع می‌شود.

۲. طرح پیشنهادی (پروپوزال پروژه) که بر اساس عنوان مصوب تهیه شده، در جلسه دفاع از پروپوزال که به دعوت کاربر پژوهش و با حضور مجری، استاد راهنما، استاد مشاور، نماینده کاربر و ارزیاب معتمد مرکز مطالعات برگزار می‌شود مورد بررسی قرار گرفته و نتیجه آن در قالب کاربرگه ارزیابی پیشنهاد (KJ-۱۱۱۰) انعکاس می‌یابد.
۳. ارزشیابی پروژه تحقیقاتی جایگزین خدمت بر اساس شاخص‌های چهارگانه کمی، کیفی، نوآوری و نظم فرایندی مطابق با رابطه زیر صورت می‌گیرد:

$$[\text{نظم فرایندی}] - [۱۰۰ / (\text{امتیاز کمی} \times (\text{امتیاز کیفی} + \text{امتیاز نوآوری}))]$$

۴. ارزشیابی کمی: با توجه به لزوم کاربردی شدن پژوهش‌های انجام گرفته در قالب پروژه‌های جایگزین خدمت برای واحدها سازمانی وزارت کشور، ارزشیابی این پروژه‌ها نه تنها بر اساس مجلد نهایی، بلکه بر مبنای تعداد و انواع دستاوردهای مصوب در مرکز مطالعات راهبردی وزارت کشور انجام می‌پذیرد. در این راستا، جدول زیر انواع خروجی‌های مورد پذیرش و امتیاز هر کدام را به تفکیک ارائه می‌کند.

امتیاز	شاخص‌های کمی
۳۰۰	مجلد نهایی پروژه
۶۰	گزارش راهبردی
۵۰	گزارش دیدبانی
۱۰۰	گزارش نظری
۵۰	گزارش ترجمه
۲۵	پیام راهبردی
۵۰۰	کتاب
۱۰۰	مقاله
۲۰۰	نظریه

۵. ارزشیابی کیفی: از آنجا که کیفیت خروجی‌های تولید شده توسط نخبه وظیفه در کاربردی شدن هرچه بیشتر آنها برای کاربر تأثیرگذار است، کیفیت به‌عنوان ضریب تقویت‌کننده یا تضعیف‌کننده امتیازهای بدست آمده از ارزشیابی کمی عمل خواهد کرد. بر این اساس، امتیاز کیفیت از ۰ تا ۱۵۰ به‌صورت متغیر مطابق جدول زیر قابل محاسبه است:

امتیاز	شاخص‌های کیفی
۱۰	ارائه جلسه دفاع
۴۰	تناسب و صحت روش‌شناسی
۳۰	انسجام مطالب و مرور ادبیات
۱۵	ارجاعات و اعتبار
۳۵	بحث، تفسیر و یافته‌های پژوهش
۲۰	رعایت اصول نگارشی و ویرایشی

۶. ارزیابی نوآوری: باتوجه به اهمیت نوآوری در پژوهش‌های علمی، در صورتی که پروژه‌ها تحقیقاتی جایگزین خدمت واجد ویژگی‌های نوآورانه (از منظر موضوع، روش‌شناسی و تجزیه و تحلیل) ارزیابی شوند، امتیاز ویژه این بخش را دریافت خواهند کرد.

امتیاز	شاخص‌های نوآوری
۱۰	نوآوری در موضوع و مسئله‌یابی
۲۰	نوآوری در روش‌شناسی
۲۰	نوآوری در تجزیه و تحلیل

۷. پایش نظم فرایندی: حداکثر فرصت عادی نخبه وظیفه برای دفاع از پروژه جایگزین خدمت ۱۴ ماه در نظر گرفته شده است. در صورتی که مجری نتواند در این فرصت از پروژه دفاع کند به ازای هر ماه تأخیر ۱۵۰ امتیاز از نمره نهایی پروژه برآمده از ارزشیابی (کمی، کیفی، نوآوری) کاسته خواهد شد.

۸. امتیازهای بالای ۳۰۰۰ مستحق دریافت جایگزین کامل خدمت در ازای پژوهش انجام شده هستند. اما در صورتی که امتیاز یک پروژه کفایت اعطای جایگزین خدمت را نکند (کمتر از ۳۰۰۰ امتیاز کسب کند)، هر ۱۲۵ امتیاز بدست آمده به‌عنوان یک ماه کسر خدمت محاسبه شده و به مرکز نخبگان ستاد کل نیروهای مسلح اعلام خواهد شد.

۹. جلسه دفاع از پروژه جایگزین خدمت به دعوت کاربر پژوهش و با حضور مجری، استاد راهنما، استاد مشاور، نماینده کاربر و ارزیاب معتمد مرکز مطالعات برگزار شده و نتیجه ارزیابی در **کاربرگه ارزیابی پروژه (KJ-۱۱۱۱)** انعکاس می‌یابد.

ماده ۹. شرایط عمومی نخبگان و استعدادهای برتر:

۱. رشته تحصیلی متقاضیان دریافت پروژه‌های کسر/جایگزین خدمت بر اساس رشته‌های تحصیلی مورد نیاز و اولویت‌دار واحدهای پژوهشی، معاونت‌ها، مراکز و سازمان‌های تابعه وزارت کشور باشد.

۲. متقاضیان درحال تحصیل در مقطع کارشناسی‌ارشد که واحدهای آموزشی خود را با موفقیت گذرانیده و واحد پایان‌نامه را اخذ نموده باشند، با ارائه گواهی اشتغال به تحصیل معتبر و ریز واحدهای اخذ شده، مجاز به انجام پروژه کسر خدمت می‌باشند.

○ **تبصره ۱۸:** شرط دانشجوی کارشناسی‌ارشد بودن، حداقل شرط لازم برای واگذاری پروژه تحقیقاتی کسر خدمت بوده و این شرط تا پایان پروژه و زمان دفاع نهایی از آن حفظ گردد. بدیهی است در صورت انصراف از تحصیل و یا از دست دادن شرط یادشده به هر دلیل، پروژه تحقیقاتی لغو می‌گردد.

۳. افراد دانش‌آموخته با توجه به محدودیت‌های قانونی، حداقل ۴ ماه مانده به زمان اعزام به خدمت می‌توانند نسبت به درخواست انجام پروژه کسر خدمت اقدام و تا قبل از زمان اعزام به خدمت، بایستی ۸۵ درصد پیشرفت پروژه داشته باشند. بدیهی است ملاک عمل برای این افراد، تاریخ فراغت از تحصیل مندرج در مدرک تحصیلی خواهد بود.

۴. کارکنان وظیفه درحال خدمت مجاز به انجام پروژه کسر خدمت نمی‌باشند.

۵. نخبگان، استعداد‌های برتر و محققان وظیفه‌ای که به سازمان‌های کشوری و دانشگاه‌ها تعهد انجام خدمت سربازی دارند (به‌صورت بورسیه، سرباز هیئت‌علمی، امریه سربازی و...) مجاز به انجام پروژه‌های تحقیقاتی نبوده و در صورت عدم رعایت مفاد این بند به هر دلیل، پروژه آنها در هر مرحله‌ای که باشد، لغو می‌گردد.

فصل سوم. دستورهای هماهنگی

ماده ۱۰. ملاحظات و نکات اجرایی مرتبط

۱. مسئولیت راهبری امر پروژه‌های جایگزین خدمت وزارت کشور و سازمان‌های تابعه با مرکز مطالعات بوده و تشکیل جلسات کمیسیون عالی ارزیابی پروژه‌های جایگزین خدمت به‌صورت هر دو هفته یکبار توسط مرکز مطالعات صورت می‌پذیرد.
۲. برنامه‌ریزی، تعیین خط‌مشی، راهبری و هماهنگی امور مرتبط با محققان وظیفه در چارچوب سیاست‌های ابلاغی وزارت کشور و همچنین نظارت و کنترل بر حسن اجرا و تشکیل بانک جامع اطلاعات از پروژه‌های انجام شده و یا در حال انجام، برعهده مرکز مطالعات خواهد بود.
۳. معرفی افراد جهت انجام پروژه‌های تحقیقاتی جایگزین خدمت برابر سهمیه‌های ابلاغی ستادکل، صرفاً از سوی مرکز مطالعات صورت پذیرفته و واحدهای سازمانی وزارت کشور مجاز نیستند رأساً افراد را به‌کارگیری کنند.
۴. شبکه‌سازی از محققان و نخبگان وظیفه و حفظ شبکه با هدف استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی آنان در آینده توسط وزارت کشور مورد تأکید است.
۵. صدور مجوز خروج از کشور نخبگان و استعداد‌های برتر در حین انجام پروژه تنها دو/۲ مرتبه و برای انجام سفرهای زیارتی و یا سفر علمی در راستای انجام پروژه با تأیید استاد راهنما و رئیس کاربر پژوهش و تأیید مرکز مطالعات امکان‌پذیر است.
۶. پرداخت حق‌الزحمه اساتید طی دو مرحله خواهد بود و واحدهای پژوهشی موظفند پس از برگزاری جلسات دفاعیه، برای جلسات دفاع از طرح تحقیق (پروپوزال) و دفاع نهایی، فرم پرداخت را به صورت ۳۰٪ و ۷۰٪ پرداخت برابر نرم‌های ابلاغی برای اساتید راهنما و مشاور حاضر در جلسه و برای اساتید داور به‌صورت حق‌الجلسه‌ای تنظیم و جهت تأیید پرداخت به‌مرکز مطالعات ارسال نمایند.
۷. در صورت عدم حضور استاد راهنما و داور در جلسه دفاعیه، جلسه دفاعیه از درجه اعتبار ساقط بوده و وجاهت قانونی ندارد. ضمناً در صورت عدم حضور استاد مشاور در جلسه دفاعیه، حق‌الزحمه‌ای به ایشان پرداخت نمی‌گردد. این دستورالعمل در سه فصل، ۱۰ ماده و ۱۸ تبصره به تصویب رسیده و جهت اجرا ابلاغ می‌گردد. کلیه ضوابط، مقررات و ابلاغیه‌های قبلی کان لم یکن اعلام می‌گردد.

رئیس مرکز مطالعات راهبردی و آموزش

و رئیس شورای پژوهش وزارت کشور

دکتر عبدالرحیم پدرام